

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYMEGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA.

Az „Udvarhelymegyei Jegyzői-Egyület” hivatalos közlönye.
Előfizetési árak:
egész évre 3 kor. fél évre 4 kor. negyed évre 2 korona.
Egy szám ára 16 fl. — Tanítóknak egész évre 6 korona.

Felolós szerkesztő: **Becsek Aladár.**

Hirdetések a legolcsóbban számítanak. Nyilttér sora 50 fillér. Megjelen betenként egyszer, 6-8 oldalon vasárnap
A hirdetés és nyilttér díja előre fizetendő.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Becsek D. Fia könyvnyomda

Választás előtt.

Irta: **Dr. Kovácsy Albert,** orsz. képvis.

Székelyudvarhely, Április 11.

Közel két hónapja, hogy folytonos és állandó izgalomban van az egész vármegye. Egy kérdés van állandóan felszinen, az alispán választás kérdése. Kétségtelenül fontos kérdés, melynek kedvező megoldásától a vármegye jóléte és jövő békéje függ. De az izgalmat nem a kérdés maga okozza, hanem az a mód, a mivel ezt a kérdést egyesek kezelték.

Megsemmisítették az alispáni választást s az állás betöltése ismételen szönyegre került. Sokan voltak, a kik úgy gondolkodtak, hogy most a megsemmisített aktus pótlásáról lehet csak szó s így eszközbe se jutott új jelölt után nézni. Lehet, hogy tévedtek, de elhatározásuk tiszta és becsületes indokból fakadt. A mikor erre az álláspontra helyezkedtek, akkor még nem gondolhattak arra, hogy ez az álláspont keserves félreértésekre is adhat okot. De bizony fájdalom, ez megtörtént. Történt azonban egyéb is. A félreértést szomorú módon kihasználták. Olyan színezetet kölcsönöztek ennek, mintha ez az állásfoglalás a főispán személye ellen irányulna. Én tudom, hogy nem irányult arra, de a látszat az volt, mert a vármegye főispánja — megengedem, hogy kellő indokokból, — kénytelen volt ebben a kérdésben más álláspontra helyezkedni.

Ez a látszólagos ellentét azonban nagy tökévé vált annak a kezében, a kinek a félreértés bekövetkezése célja elérésében hasznos eszköznek bizonyult. Maga és barátai fel is használták alaposan s a kezdetben csak látszólagos ellentét, önzetlen (?) közreműködésük folytán valóságos ellentétté fajult.

Ha volt valaki a kit ez bántott, úgy én ezek közé tartoztam s az érdekelték a tanuk reá, hogy minden időmet az ellentét elsimítására s a félreértés eloszlatására fordítottam. Kötelességem volt megtenni, mert a vármegye nyugalma és éideke parancsolólag követelte, hogy a félreértés elsimuljon. Ez szerencsésen be is következett. Ma már nincs semmi tekintetben ellentét a vármegye főispánja és a között a párt között, a mely az alispán kérdésben vele a közel multban ellentétes állásponton volt. Összetalálkoztak ismét s a találkozási pont a vármegye jól felfogott érdeke s a közjava volt. Céljuk egy — oda törekedni, hogy a jelöltek között az foglalja el a megürült széket, a ki erre legméltóbb. S tanul hívok fel minden elfogulatlan egyént arra, hogy ez nem-e a vármegye ezidő szerinti főügyése, Dr. Válcensik Ferencz? Nem volt nehé a találkozás ilyen körülmények közt azoknak, kik csak a vármegye javát és érdekét nézték. Teljesen érthető tehát, hogy a vármegye főispánjának is az az

óhaja, hogy az alispáni székbe a vármegye főügyésze választassék be. De örömmel jelenthetem, hogy Andrassy Gyula belügyminiszter ur is, ki e kérdés megoldását élénk figyelemmel s meleg érdeklődéssel kísérte, örömét fejezte ki ezen megoldási mód felett s a vármegye főügyészenek, mérlegelve az áldozatot, a melyet hozni kész, a jelöltség elfogadásáért személyesen mondoit köszönetet.

Nem vagyok optimista, tudom, hogy ezzel még nincs vége a harcznak s nem dőlt el még a csata. Hisz ebben a campagnében olyan eszközökkel harczol az ellenfél, a milyen eszközök eddig még egy választásnál sem szerepeltek. Sok korteskedést láttam, de arról fogalmam sem volt, hogy így is lehet korteskedni. Nincs olyan tag a bizottságnak, a ki szavazatáért valóságos ostromnak ne lett volna kitéve. És az ostrom nem az érdek me felsorolásában állott, mert ilyent találui uehéz is lett volna.

Nem szeretek senkit sem kisebbiteni, távol áll tőlem most is ez a szándék, de Sebessi János ur nem hivatkozhatik hosszú közszolgálatra; gondolom két évig volt harmadik aljegyző. Nem hivatkozhatik arra sem, hogy valamely különleges méltánylást érdemlő működést fejtett ki. Sőt még arra sem hivatkozhatik, hogy a nemzeti ellenállás alatt szerzett érdemeket az által, hogy politikailag független és önálló gondolkodásáról tett tanuságot. Nem is ezekre hivatkozik ő, hanem kizárólag arra, hogy ha nem lesz alispán, ez esetben megmutatja, hogy itt állandó harcz lesz. Nem tudtam, hogy a harcz propagálása különleges érdem. Különleges kvalifikációnak mindenesete az. Ilyen kvalifikációja elismerem, hogy nincs a vármegye tisztí főügyészenek. Korteskedésre szintén képtelen. De erre nincs szüksége, korteskednek az érdemei.

Talán éppen ma tíz éve, hogy a vármegye főügyési székét elfoglalta s erre a tíz hosszú esztendőre büszkén tekinthet vissza, mert ezt fáradságos, de eredményes munkában töltötte el s minden tényével a vármegye ügyét vitte előbbre. Nem fordult elő tíz év alatt olyan bonyolult közigazgatási kérdés, amelyet ne ő oldott volna meg s nem volt olyan közérdekű ügy, amelyet fényes dialektikájával ne ő védett volna meg. Hogy pedig anyagilag és politikailag mennyire független tud lenni, azt megmutatta a nemzeti ellenállás alatt, amelynek vezére volt.

Nem önző célok, nem kicsinyes érdekek vezérlik aspirációit az alispáni szék felé, hanem a tetterő s az alkotás vágya. Megmutatni, hogy egy helyesen vezetett közigazgatás minő áldást-hozó és áldást fakasztó tud lenni egy vármegyére nézve. Nem tanulni meg oda, hanem gazdag

tudásával segítségére lenni munkatársainak. A néppel és a nép javáért akar dolgozni s áldozni. Férfias és gyönyörű elhatározás. Én tudom, hogy mennyi szép gondolata és terve van készen, a melyet megvalósítani óhajt s meg is fog valósítani, hisz egyénisége garancia erre.

Nem a harcz a jelszava, hanem a béke s működési terét nem kicsinyes személyi intrikákban keresi, hanem az údvös és nagy alkotásokban.

A történelem egyes korszakait nem az időtete nevezetessé és emlékezetessé, hanem az egyes korszakokban élő férfiak nagysága, mert minden vezető ember egyénisége nyomot hagy maga után. Minden intézményen meglátszik a vezető ember keze, annak egész egyénisége. Az az intézmény, amelyet fejlesztenek, nagy és hatalmas lesz, amelyet elhanyagolnak, visszaféjődik. A vármegye is egy intézmény, amelynek fellendítéséből, fejlesztéséből ezereknek van haszna s elhanyagolásából, vagy helytelen és gyakorlatlan vezetéséből, ezereknek kára. Lényeges és ezerek sorsára kiható, hogy ki áll az élén, ki vezet.

Nem kis kérdés tehát az alispán választás kérdése s akinek a választás a kezébe van le-téve — ezek nemcsak a saját, de ezeknek jövő boldogulásáról döntenek. A választói jogosultság, illetve ezzel a joggal való mikénti élés, egy uehéz és terhes kötelességet jelent s nagy felelősséggel jár. Ha van vármegyéje ennek az országnak, ahol át kell éreznie a felelősség súlyát, ugy a mi vármegyénk ezek közül való. Erdőnk ki vannak irtva legelőink el vannak hanyagolva. Állatállományunk ki van pusztulva. Né-pünket a kivándorlás napról napra tizedeli miuél több és több lesz az ugar. A szegénység-gel pusztul az erkölcs s növekedik a nyomor.

Nagy és szép feladat vár egy alispánra. Megteremteti egy olyan közigazgatást, amelynek működési köre nem az akta elintézésében, hanem a nép igazi nevelésében, a több kenyér szerzésében és megtartásában keresi és találja meg igazi feladatát. Erős férfi kell erre a polczra, a kinek az akarata nemes aczéliből kell legyen és segítő keze elérjen mindenüvé, hogy a hol szükség van reá, letörölje a gondszülte izzadtságot s elsimítsa a csüggedés szülte redőt. A népnek nem ura, hanem barátja és atyja kell legyen. Ilyen alispánnak képzelem el Válcensik Ferencz barátomat.

Az eredmény kedvező voltáról meg vagyok győződve. Törvényhatóságunk elég komoly s elég érett belátni azt, hogy a mikor ebben a kérdésben határoz, saját magáról és saját sorsában mond döntő ítéletet.

BELFÖLD.

Alispánjelölő értekezlet. Daniel Lajos és Sóó Gáspár a törvényhatósági bizottság tagjai f. hó 14-ikén, kedd délután 3 órára a vármegyeház kis-tornéba alispán- és főjegyző jelölő értekezletre hívták össze.

Törvényhatósági közgyűlés. Udvarhely-vármegye törvényhatósági bizottsága f. évi első rendezés közgyűlését mint lejeztük, f. hó 15-ikén, szerdán délelőtt 9 órától kezdődőleg tartja meg. A kibocsátott tárgysorozat kormányrendeleteket (2), hivatalos előterjesztéseket (40), szabályrendeleteket (3), választásokat (alispáni, főjegyzői és az ennek betöltése folytán megüresedő állások, továbbá adófelszámolási bizottsági, központi választmányi, kórházfelügyelő bizottsági és utkaparó nyugdíjintézet választmányi tagsági helyeknek betöltése), közsegi ügyeket (186), átiratokat (13), kérvényeket (4) ölel fel 254 pont alatt.

A nemzeti jelvények a népiskolákban. Apponyi Albert gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter körrendeletben értesítette a vármegyék tanfelügyelőit, hogy az új iskolai törvénynek megfelelőleg a nemzeti jelvényeket valamennyi népiskola részére már elküldötte. A miniszter egyben utasítja a tanfelügyelőket, hogy mielőtt a jelvények megérkeznek, a megye összes iskolái tantermében függeszessék ki azokat. A rendelet szerint a tantermekben a magyar címer függesztendő, míg az iskolai épület homlokzatára a nemzetiszínű zászló tűzendő ki. Ez az intézkedés minden iskolára vonatkozik, tekintet nélkül arra, hogy az illető iskola közsegi, felekezeti vagy állami e.

Politikai jegyzetek.

Székelyudvarhely, április 10.

Szerdán volt negyvennyolcz esztendeje, hogy Széchenyi megbalt, öön kezétől, elborult reménység miatt elborult elmével. Az ilyen évnap, nem tagadjuk, csinált alkalom, hogy valakiről megemlékezzenek; egy kevéssel több erőlködés az év minden napjára rábizonyítaná ilyen alkalom. Ám, akit e dátum eszünkbe juttat, kalendárium nélkül is olyan valaki, aki nem vész ki az emlékezetből. S e napok, olyan napok, mikor mind többit kell arra a férfura gondolnunk, kinek halála napja most tér vissza, de élete tanítását megújítja életünknek minden napja és órája soha komolyabb — és figyelmeztetéssel, mint e most folyó napokban és órákban. Széchenyinek nagysága kétszerez: a geniális ember és a geniális hazafi! Nemzetünk ismeretlen keveset szereplő volta az oka, hogy Széchenyi neve az emberi kultúra történetébe

Adórendszerünk alapelveinek történeti fejlődése és új adóreformunk ismertetése.

Irtta: Németh Albert m. kir. p. u. s. titkár.

(3. folytatás.)

Bothlen utolsó éveitől I. Lipót trónra léptéig terjedő idő alatt az adók emelkedést mutatnak. Az 1635. évi január 5-iki országgyűlésben meg volt a jó akarat, hogy a pénzügyi bajokon gyökeresen segítsen. Az országgyűlés arra kérte a királyt, hogy a bányák és harminczadók jövedelmét, továbbá a külföldi segítséget fordítsa a végvárrakra. Ugyanakkor öt forint adót szavaztak meg két évre portánként. Azon kívül elhatározták, hogy a rendes harminczadon felül két éven át félharminczadot szedjenek; a harminczadosok a pótlékok szolgáltatásáért a kamarának a régi végbéli katonák fizetésére, hozzá még gabonabéli segítséget is ajánlottak. Az 1638. évi országgyűlés az adó miatt szenvedélyos vitákra adott alkalmat. A király panaszkodott, hogy a mult országgyűlésen megszavazott adó nem folyt be. Az országgyűlés elhatározta, hogy az elmaradt pénz és gabonabéli adóhátréleket behajtatja. Egyidejűleg elrendelte, hogy a Dunán inonni és tuli részek két évre portánként öt forint adót fizessenek. Ez adó csupán a Kanizsa oltóni és a bányavidéki végvárak elhatárára szolgáljon. A felsőmagyarországi részek a dica fizetése helyett arra kötelezik magukat, hogy négyezer jól fegyverzett lovaszt állítsanak ki, négy forint havi szoldával az onodi, szendrői és putnoki végvárak számára. E havi szoldának három részletet a porták fizették, a negyedik részletet a földes urak sajátjukból fedezték. A király előterjesztésében kiemelte, hogy a félharminczadnak igen jó haszna volt, mert ezú zuzim 1635. júniusától 1636. végéig 174.208 forint jövedelme volt a kincstárnak. Az országgyűlés újra elrendelte azon pótlék beszedését két évre. A királynak portánként egy forintot szavazott meg koronázási tisztelet díjül. Ezen időben Magyarországon a török uralom nagy súlylval nehezedett az egyes megyékre. A hetvenkét megyéből har-

nincs még beírva, ama meglátók közé, akik az emberi s a társadalmi élet törvényeit sokak előtt megsejtették. A Hítel időre egyik első könyve a világirodalomnak, melyben nemcsak a társadalom fejlődése s a fejlődésnek a czélszerűségétől s a hasznosságtól való mozgattatásnak felfogása bukkant fel (ezt Széchenyi Beuthamtól tanulta s nyilván Angliában ismerkedett meg e felfogással), hanem az a meggyőződés is, hogy a nemzetek s általában az emberiség életét első sorban a gazdasági adalékok határozták meg, gazdasági mozgatók lendítik előre. Ez a felfogás csak a mult század derekán bukkant fel a tudományban s ma sem teljesen uralkodó még sem az elméletben, sem a gyakorlatban. Széchenyi a genie uaiságával — hogy úgy mondjuk: a parasztész egyszerűségével nézte e számszögből a világot olyan időkben, mikor a legvezérlőbb gondolkodók eszméknek s gondolatoknak megtestesülését látták a világon. Ez a genialitás a művelt emberiség egy észrevenni való alakjává teszi a magyar gavalért, a huszár-kapitányt.

Magyar sors volt az ő sorsa és magyar átok vitte a sirba. Códálatosan mély államférfiui intelligenciájára kelet népét be akarta vezetni a nyugat-európai civilizáció fényes álmái közé, az álmok tündérpalotájába. A nyugati kultúra legnagyobb stíli államai felé nézett és gigászi erőfeszítéssel akart bennünket arra, nyugat felé röpiteni.

*

Az a királyi kitüntetés, melyben a kiegyezés megkötése alkalmából Kossuth Ferencz és Darányi Ignác miniszterek s az ő kiváló munkatársaik részesültek, sokkal nagyobb jelentőségű, mint ahogy első tekintetre láttuk. Mert nem csupán a bazaar és a sikeres államférfiui munkálkodás megérdemelt jutalma az, hanem egyszerűsödő kifejezése királyunk olyan irányú gondolkodásának is, amelyet miudnyájan örömmel fogadhatunk.

A királyi kéziratok meleg hangja visszatükrözi királyunk nagy megnyugvását és megelégedését a fölött, hogy valahára sikerült az uralkodása alatt álló két állam között a közgazdasági békés viszonyokat helyreállítani.

Aki a legmagasabb ponton áll, annak látóköre a legkiterjedtebb. A király tehát leginkább láthatta, hogy milyen veszedelm s kár háramlott mind a két országra abból a bizonytalanságból, mely közgazdasági életünket, immár évtized óta, súlyos válságoknak és rázkodtatásoknak tette ki. Ő felsége nagyon jól tudta, hogy mindaz a sok nyomorúság, pénzválság és kere-

minckeltő volt a magyar korona fonhatósága alatt és e harcminckeltőnek is felerészben vagy egészben a törökök adozott. A török az 1627-iki vizsgálat adatai szerint a közsegi adóját évenként 2734 forint és 60 dénarral verte fel, ezen összegben benne volt a szegénységben bitangban volt pénz is. Egyes közsegekben száz forintnyi és még nagyobb adóemelés is történt. A gömri jobbágyok buza adóját 803 kilóval, a zab adót 385 kilóval, a méz és vaj adókat 452 itczével, széna adókat 230 szekérral vorték fel. 1627-től 1642-ig a török évenként mintegy 305 000 forinttal emelte az adót, nem számítva a gabona és élelembeli adót. Az 1647. XXVII. t.-cz. a harminczad fizetésére kötelezett belöldi kereskedőkre, ideértve a szabad királyi városok polgárait is, a rendes harminczadon felül még félharminczad fizetését róta. Ez az adó, mely a katonaság eltartására szolgált, teljes összegben érinti az anyaországban a törököknek is adozó hódolt részeit és Tótországot is. Az 1647. XXVI. t.-cz. továbbá elrendeli, hogy akik kapukkal nem bírnak, mint a véghelyeken szabad és más-más városokban tartózkodó ármálisíták, a főpapok nemesseli, s mások szolgálói, a szabadok, üzerek, kereskedők, kalmárok, bojárok, kulfárók, külföldiek, anabaptisták, zsidók, kunok, oroszok, oláhok, molnárok, alispánok, szolgabírák által (díjaztassanak) adoztassanak. Az 1647. XXXVI. t.-czikik kimondja, hogy azok a jobbágyok, kik 4—6 ökrörről járnak négy, a két ökrösök közül nyolcz a marhátnal jobbágyok és zsellérek közül pedig tizenhat véteségek egy-egy portába. Azok a zsellérek, kiknek összes vagyonja ö forintot nem haladott meg, valamint a háborúk alatt elpusztult helyeken emolt új házak 3 évig adómenteseknek nyilvánítottak. Adómentesek voltak továbbá a jobbágyok korelőiben a falusi bírák, urasági cseledek, molnárok, széuadógtók, bányászok, kórházak és korcsmák. Ezek az adómenteségek azonban csak egy bizonyos ideig állottak fenn.

Apafy Mihály Erdély fejedelme lett, kinek első toendója volt a törököktől az adó leszállítását kérni. El is érte azt, hogy Ali pászá elállott azon szándékától, hogy az ország újabb 800 000 tallér sarcot fizesszen. A rondes évi adó leszállítására is ígérlet tétetett. Az

sethiány, amely hazánk népének a vándorbotot adta a kezébe, az itthon maradtok helyzetét pedig oly keservessé tette, tulnyomó részben abból származott, hogy közgazdasági viszonyaink ugyszólván a levegőben függöttek, mert a bizonytalanság zárkózottá tette a mozgó tőkét és teljesen szárnyát szegte minden nagyobb szabású vállalkozásnak.

Ebből a nyomasztó helyzetből pedig csak minkét részről való józan belátással, kölcsönös mérsékléssel, kölcsönös méltányossággal és kölcsönös engedékenységgel s az „adok, hogy adj” elvének alkalmazásával lehetett kibontakozni. És a kiegyezés valóban ily szellemben épült fel, mind a két állam adott, de kapott is megfelelő előnyöket.

Midőn tehát a király ezeket az állomférfiui cselekedeteket jutalmazza a maga fejedelmi elismerésével, akkor arról tesz tanuságot, hogy mindkét állama iránt egyformán atyai jóindulattal viseltetik.

Nekünk magyaroknak azonban még más becses taubizonyoságot is szolgáltat a király elismerése. Ne feledjük ugyanis, hogy a mostani kiegyezés az első, amely kifejezetten és félre-magyarázható módon biztosította annak a jogunknak az érvényesítését, hogy a gazdasági önállóságot minden további vita és tárgyalás nélkül megcsinálhatjuk, ha úgy akarjuk.

*

A választás reformja küszöbön van. Egészen rendjén való, hogy a belügyminiszter munkája közben nem adott semmit a nyilvánosság elé. A diskusszióknak, a vitáknak, a módosításnak és pótlásnak akkor jól el az ideje, amidőn a választási reform tervezete teljesen kész.

Addig a különböző vélemények és ötletek csak zavarnak a reform megalkotóját, aki a munkáért a felelősséget viseli. Hadd csinálja meg a választási reformját Andrássy Gyula gróf azokkal a munkatársaival, akiket maga választott, akiket maga akart, akiknek tudásában és hazafiságában ő teljesen megbizik. A kritika rostája pedig következék akkor, amidőn javaslatát a törvényhozás elé terjeszti.

Egy és más, igaz, mégis a nyilvánosság elé szivárgott a reformtervből. A kiszivárgott hírek egy részét valószínűnek s így hitelesnek is tartjuk. Annak, hogy Andrássy csak olyan reformot kontempálhat, amely a magyar nemzeti állam érdekeit s a magyar faj szupremációját viseli a szívében, nem is kellett a nyilvánosság elé szivárogna, azt Andrássy grófról eleve feltehethe mindenké. Ez a princípium erkölcsi kénszerűség:

adó évi 40 000 aranyban lett a török részére megállapítva.

Adózási rendszerünk csak nem régi maradt egész Lipót királyig. Alatta találkoznak új adórendszerrel. Mint hogy az állami bevételeket nagy részben az udvar vette igénybe, azért a végbéliek néha három évig sem kaptak szoldot. A jószágok elkobozása napirenden volt s ezt azzal indokolták, hogy a hadi költségek fedezése ezt szükségessé tette. Az udvar évi két milliót kívánt a kirabolt, a törökök is adozó terület, népesség tekintetében egyaránt végtelenül megfogyott országtól. A hódolt megyékben az önkényesen kivetett adót a repártitiát nem lehetett behajtani, mert a török egyszerűen megtöltöta. Végre Bécs is belátta a teher nagy súlyát, és 1671. július 20-ikán felényire mérsékelte az adót, s felét a nemességre, a másik felét a jobbágyokra vortette ki. De így is olviselhetetlen maradt az adó, mert például Sárosban 25 frt., 8 köből zab és 4 köből gabona esett egy-egy portára. A bécsi tinaacz politikusok új adók behozatalán törték fejüket és behozták a hus, bor, sör és páliuka adót. Két főt husra egy dénar, borra 30, a sörre 15 dénar adót vetettek akonként, a pálinkára 1 dénar adót itczéneket. Hogy ezt ki próbálják egyelőre Pozsony, Mosony és Komárom vármegyékbe hozták be, de már 1672. évben az egész országra kitorjesztették. Ezen új adónak már erkölcsi szempontból is kártékony hatása volt, mert a pálinka ivásnak első hivatalos terjesztése, az alkoholizmus uttdörje lett hazánkban. Főztek pálinkát hazánkban már azelőtt is, csak hogy az orvosság számba ment. Olyan országban, hol a gazdasági szervezet kezdeteles, fejletlen, hol a nép a nélkül is szegény, a fogyasztási adó mindig romboló hatású, mert a legszegényebb osztályokat sújtja. Ez történt akkor nálunk is, mely betetőzte a tulterhelt, állami, egyházi, földes ur adókkal, robotokkal megterhelt jobbágyág romlását.

Az ország Buda vieszafoglalásakor száználmas állapotot mutatott, mert nagy évi háborúskodás alatt mint a harcok állandó színhelyét a német, török, tatár, litván, lengyel, egyaránt dulta és kiélté. Az udvar a hadak legnagyobb részét az országban he-

más alapon választási reformot kontemplálni s életlehetetlenséget jelentene.

Bizalmatlankodásra és aggodalmakra nincs okunk. Kevés olyan státusférfiunk volt még, aki hasonló nagyszabású munkához a felelősség olyan teljes tudatával fogott volna. A szempont, amelyet sem a reform alkotásánál, sem megvitatásánál egy pillanatra sem szabad a szem elől téveszteni az, hogy a választói reformnak minden tekintetben a magyar állam s a politikai magyar nemzet érdekeit kell szolgálnia. Abban nyugodtak lehetünk, hogy Andrássy nem téveszti el szeme elől azt a szempontot a reform megalkotásánál és bizalmunk abban is, hogy a reform tárgyalásakor is ez a legfőbb szempont fog dominálni.

Magyar kulturpolitika.

— Néhány szó az „Aggresszív magyar kulturpolitika” című tanulmányhoz. —

Székelyudvarhely, április 7.

Most már bizony jó ideje annak, hogy Chalupka Rezső tanfelügyelői tollnak „Aggresszív magyar kulturpolitika” című tanulmánya e b. lapok hasábjain megjelent.

Mert nem régiben a „Néptanítók Lapja” is vezércikkben méltatta a külön lenyomatban is megjelent izzó hazafisággal s tudományos apparatussal megírt tanulmányát, legyen szabad nekem is pár szóbán a tanulmányhoz hozzászólani.

Igaz a van Chalupkának, midőn jelzett tanulmányában azt mondja: „Valóban édes-keves az az erő, mellyel közoktatásunk 1868. óta a nemzeti állam kiépítésében részt vett.”

Hiszen jelzett idő alatt egy nemzetiségi generáció nőtt föl; törekvéseiben nem velünk, hanem teljesen ellenünk. Látja a magyar fajnak haladását a nemzeti élet minden vonalán.

Szömlőlője annak a gigászi küzdelomnek, melyet alkotmányos szabadságért nap-nap után meg kell vívnia: nos ide nyújtja-e kezét, segít-e e nagy munkában annak a nemzetnek, mellyel közös a hazája s amely nemzetnek fia, míg itt Erdélyben sziklát szánt, sok helyütt árpa és zab kenyeret eszik, addig a nemzetiségek azokon a földterületeken élnek, amelyeket a Királyhágbórtulni kerület kánaánjának méltán nevezhetünk.

A magyar fajnak haladása, politikai küzdelme töviszúrás a nemzetiségek javarészesének a lelkében. Csak alkalom arra, hogy annál nagyobb gyűlölettel, annál nagyobb energiával lássanak munkához, amelynek célja: Európa térségéről kitorlóni az ezeréves

Magyarországot, mely pedig jóban és rosszban megosztotta kegyorét volánk.

S kint amint Chalupka a magyar nemzeti állam megerősítésére irányuló kulturpolitikai munkából a leguagyobb részt az iskolának juttatja: úgy a nemzetiségek is — tisztelet a kevés kivételnek — itt kezdik meg a magyar állam ellen intézett aknamunkájukat. Tudjuk azt nagyon jól, hogy itt formálódik ki a gyermek az ide, lelke. Azok a bonyolások, melyeket itt nyert, végig kísérik, irányítják lelkét egész életén. S vajjon a nemzetiségi gyűlölet izzó kőbójának hovatovább lelketlenebb élezését kitudná jelen viszonyaink közt megakadályozni. A bagoly az est csendjében, a róka az éj magányában lesi áldozatát.

Igy válik aztán az a kis oláh ficsor, vagy az a különben jó lelkű tót, vagy száz gyermek, hogy ugymondjam még a bölcsőjénél önnön hazája elleniségévé: pedig azt se tudja miért?

A nemzetiségi iskoláknak ezt a szellemét keserűen érezljük különösen az oláh iskolákban, ahol mint azt a kezünk között levő térkép igazolja, bizonyára két térségről tanulja a gyermek hazája földrajzát. A hivatalossal röhömben volnánk, ám a nem hivatalos egészen a Tiszáig meri kiterjeszteni az olábnak újabb időben nagyon is nagyra nőtt bátorsága Románia határát.

Perszo erre a magyar ember nyugodt temperamentuma azt mondja: a kutya utat, a karaván halad. De mit mond ahhoz, midőn itt Erdélyben az értékesebb földterületek egymás után kerülnek az oláhok kezébe? Mit mond ahhoz, hogy nincs ár, melyet egy-egy jelentékenyebb földterületért meg ne adna a Tribuna, az erdélyi oláhságnak ez a pénzes zsákja.

Nem telik-e el undorral a lelke még a logjamborabb indusi lélekkel szemlélődő magyaroknak is, midőn látja, hogy fajuk gyűlölete mellett ott setonkedik a magyar állam területi integritásának lábba tiprása, ott a birtokszerzésnek most nemzetiségi célokból, majd fajgyűlöletből fakadó háttérrel vágya, gondolata?

Igazán az idők jela. Keserű tapasztalatok bizonyítják, hogy a nemzetiségek államellenes, gyűlöletből fakadó törekvései ellenében a fokozatos s ezért természetesen vélt kulturpolitika, ha nem vált be a multban, nem fog beválni a jövőben is. Jézus krisztus tanítása: aki téged követ dob, te azt kenyérral viszonozd, csak a monnyorság számára készítheti elő az utat, de nem teremthet Kárpátok bércein és virányain egy gondolat és érzésben vágyók és törekvésekben egységes államot. 48-ban is, midőn a magyar fegyvert fogott az emberi lélek legdrágább kincséért a szabadság, egyenlőség

és testvériségért: ők is fegyvert fogtak — de olábnak. A lelkekben fakasztott fajgyűlölet Molochjának még a szabadságot is oda dobták áldozatul.

A multon épül föl a jelen és emlékeztetu. Magam is azt mondom, hogy míg magyar lelket nem viszluk be a nemzetiségi iskolákba, míg azokban a nemzetiségek államellenes vágyai, törekvései, ábrándjai indokolatlan, sőt mondhatnám a magyarfaj iránti gyűlölet nyor táplálékot: addig a dédelgető, érzelmileg magyar kulturpolitika csupa veszedelm, morénylet az ezeréves Magyarország ellen.

E visszás, a magyar nemzeti történeti hivatásával, kulturájával, államfentartó hivatásával homlokegyenest ellenkező kulturpolitika többé nem nekünk való. A rombolást tovább nem tűrhetjük. Türelmünknek vége kell hogy legyen akkor, midőn nyelvünket kutya-nyelvnek s fajunkat betyárnak, Ázsiába való barbárnak szidják: a magyart, mely nekik hazát, állampolgári jogokat s ami szintén igen fontos: tele hámbárt adott.

A költő mondja: Gyáva úrnek nincs hazája! Ezért o haza földjén csakis az aggresszív magyar kulturpolitika biztosíthatja Szent István országának jövőjét. Enélkül ingoványos az alapja. Bismark azt mondotta: Biogen oder brochen!

Szaller József,
szakies tanár.

HIREK.

Székelyudvarhely, április 12.

Egyről-másról.

Amikor egy évtized előtt a parlamenti ellenzék sorából emlegetni kezdtek a közélet purifikálását és ennek legfőbb eszközeül a képviselői inkompatibilitást jelölték meg, a produktív gazdasági munka emberei teljesen tisztában voltak azzal, hogy a mozgalom végeredményben az ipar és kereskedelem szakférmainak a parlamentből való kiszorítását fogja jelenteni. Az új összeférhetetlenség törvény uraima alatt csakugyan kimaradtak mindazok, akik mint gazdasági életünk vezetői és irányítói a politikába is bevihették volna szaktudásukat, tapasztalatukat, ismereteiket és ezzel a magyar törvényhozást üdvös gazdasági munkálkodás színbelévő avatták volna. Az inkompatibilitás igen rideg és szigorú szabályozása a pénzügyi, nagyiparos és vezető kereskedői egyéniségek útját a képviselőházba egyszerűen bevágta.

Feltesleges bővebben magyarázói, hogy éppen ez a rideg szigorú idézte elő a parlament színvonalának közismert süllyedését. A mai képviselőház nem lehet egyéb, mint a közéletű magyar fogalmak szerinti „urak” gyűlése. Fiskálisok — de csak akik nem jogtanácsosai valamely nagyobb vállalatnak — szolgabírák és főszolgabírák, meg nagybirtokosok; ezekből rekrutálódik azüzségekben a képviselőház. Aki az ország pénzügyi, vállalkozási, ipari életében va-

lye az teli szállásra s a magyar néppel fedeztette a beszállásolt csapatok összes hadi kőszégeit.

Ez 1683—1684. telén Alsómagyarországra 5, az egész országra 8 millió forint terhet rótt pénzben és előszében. Sopron és Vas megyéknek 1684—1685. év telén napoként 3250 forintot, ezen kívül havonként minden egyes katonának ruhára 2 forintot, összesen hat hónapra 720 forintot kellett fizetnie. Ellenben Alsóausztriát az udvar ugyan akkor két évre fölmentette a katonai beszállásolás alól. Ez eilen a nádor többször felszólalt, míg végre megígértetett, hogy jövőre csak félszáz katonaság telel Magyarországban, mint eddig. 1685 ben Magyarország ez a kis, anyai háború és zsarolás által kiszivattyuzott föld a katonaság eltartásának költségeiből 70 %-ot viselt, míg a jóval vagyonosabb örökös tartományokra 30 % maradt. Ezen állapot 1686-ban módosult ugyan, de hadiköltségeket úgy osztották meg, hogy Magyarország 51 %, Ausztriára 49 % jutott. Ez a Lipót-féle adó kulcs meg maradt 1697-ig. Ebből járultak a katonák szüntelen folyó önkénykedéséi és rablásai. A híressé vált Kollonics-féle kormányrendszer alatt és a hosszú török háború következtében a kincstárra óriási teher nehezedett. Az évi szükséglet néha 17 millió forintra emelkedett. Magyarország 1683—1690-ig évenként 30 millió forint adót fizetett, vagyis hét év alatt többet, mint amennyit száz év alatt a törökök fizetett. De mindez nem volt elég és folyton fokozódott az adó. Az adó, melyet az országtól kívántak, nemcsak a nép fizető képességével, hanem az örökös tartományok adójával sem állott arányban. 1699-ben a monarchia összes országára 10.8 millió forint adót vetettek ki, melyből Magyar és Erdély országra 4 1/2 millió forint adó esett, és az örökös tartományokra, melyek pedig a háború pusztításait évek óta nem érezték s jóval népesebbek és vagyonosabbak voltak csak 6.8 millió. Így a magyar adózóra elviselhetetlen teher hárult, mely például 1689-ben hazánkért 20 forintot tett. Ehez járult a fél kassai kőből gabona, továbbá a tömészetlen előfogott, melynek kiállításakor a szegényeknek sok marhája oda-vezett. Minthogy a nagy terhet a megfogott, elszegényedett jobbágy nem bírta fizetni, rákúldották a

katonai executiót, mely küzte házból a elvitte mindonét. A karlovczi békekötést megnyugvással fogadta a magyar közvélemény, mert bizton remélte, hogy a nagy adóterheléstől és a németek tartásától menekül. De annál súlyosabb volt a dolguk, mert a katonaság állandó tartása céljából a régi adókat emelték, a só árárt is. Behozták a dohány egyeduráságát. Ezt nem az állam kezdte, hanem bárce adta évi 8000 forintért a bélyeges pipával való kereskedéssel együtt, mert az egyeduráság volt a pipa elárlásának kizárólagos joga is. Ekkor kelt szárnyra az a dal, hogy a jobbágy:

Vérrel szántja földjét,
Vérrel boronálja.

Az 1702-ben behozták a veradót is. Bécsben, hol soba sem volt elég pénz, egyre fokozni igyekeztek az adót. Erdélyre az udvar egy millió adót vetett 1697-ben. Egy porta évi adója a repartitívval 1000 forintra emeltetett, s ezt bizony a szegény nem emberek fizették, mert csak azok jósága adóztott, mivel az urak a terhet áthárították a nemes emberekre és jobbágyakra.

II. Rákóczi szabadságharcának korában, az ő államférfiai talentuma, a nép iránti szeretete, munkássága, mely vallásossága megtalálta az utat arra, hogy az annyira megagyargatott magyar nép az adózás terén némi pihenőre térjen. A fejedelem az első öt éven át nem kívánt adót az országtól, mert a nép katonáskodott, maga élelmezte magát. A belső szükséglet fedezésére egyedül a várnok, államjárnok, más rendes királyi jövedelmek szolgálták; ezek pedig alig néhány száz ezer forintot hoztak, míg a sokféle szükséglet milliókra rugott. Rákóczi e bajon segítőndő, vörös pénzt veretett (réz pénzt) s azt belső értékénél sokkal nagyobb forgalmi értékkel látta el. Ezen pénzszaporítás olcsúja igr: üdvösen befolyásolta a gazdasági életet, de mihi: yt tulságosan szaporított, mindjárt vesztette értékét, devál-válódott. Ezzel a fejedelem elvesztette azon nélkülözhetetlen anyagi eszközöket, melyek a honvédelem újraszervezéséhez megkívántak. 1707. június 1-én tartott országgyűlésen Rákóczi benyújtotta előterjesztését az országgyűléshez, melyben adót kért a

katonaság eltartására, ezt az előterjesztést a rendek napokon át tárgyalták és megszavaztak két millió forintot.

III. Károly uralkodása alatt és a szatmári béke megerősítése után a rendek úgy vélték, hogy más útja és eszköze a boldogulásnak nincs, mint az adóteher mérséklése, szabályozása, mert az adóteher csökkentését azt várták, hogy a nép visszajő hazájába és szolgálja a királyt és az országot. E változások és újítások nem mentek simán, hanem úgy amint a király és a rendek közötti alku megszabta azok irányát. A király megígerte, hogy a subsidiumok és a hadi adó ügyét mindig csak a diétán fogja tárgyalni, de az adó mérsékléséről hallani sem akart. A rendek obb: belenyugodtak, csak az kötötték ki, hogy egy a hadi adó, mint a katonai elszállásolás ügyében tartassék fenn a nemesi privilegiumot. Ezen alapon jött létre a *systematica commissio* munkálata és az 1715. VII. törvénycikk, mely az ország védelme szempontjából kimondja a katonatartás kötelezettségét. Ez pedig maga után vonta a hadi adó létesítését, de oly módon, hogy az e célra szükséges subsidiumok és contributio ügyét diétában kellett tárgyalni és az adó menőségét ott kellett megállapítani, és pedig országgyűlésről-országgyűlésre; kivétel csak a hirtelen veszély esete képezett, mely esetben az országos *concursus* is megajánlhatta az adót. A concursusnak tagjai voltak a nádor, a primás, a főpapok, főurak, a kir. tábla, megyék és szabad kir. városok küldöttöi. A törvénynek ez az intézkedése később Mária Terézia alatt számos sérelemre adott okot. Az 1715. VII. t.-cz. eme intézkedését az 1791. és 1827-iki törvények is ismételték és megerősítették. Az 1726-iki országgyűlés pontosan megállapította az országtól évenként fizetendő hadi adó összegét és pedig 1.920.000 forintban. Ehez járult a katonai célzókra való közmunkának és az ugynevezett háló krajczárnak pénzül való megváltása, ami évenként szintén kitölt mintegy 100.000 forintot. Ezt az adót 1729-ben 2.500.000 forintra és 1751-ben 3.289.287 forint 51 krajczárra emelték fel. Növekedett az adó, mikor a 16 szépsi várost visszanebolozták és Horvát országot is bele vették a magyarországi adóba,

lamolyes szerepet játszik, aki tehát gazdasági kérdésekben szaktekintély, az alig juthat be a tisztelt házba, minthogy gazdasági strukturánk mai állapotában erőt szál fúzi az ipart, vállalkozást, kereskedelmet, hitelügyet, az államhoz, mely szálak pedig összeférhetlenséget állapítanak meg. Hogy egyebet ne mondjunk illusztrációképpen, a képviselőházban mindössze két függetlenségi párti képviselő ül, aki a magánéletben bankigazgató. Ezek közül az egyik tényleg legkiválóbb szaktekintély gyantán szerepel a pártban és a házban, mert ért a pénzügyi és gazdasági dolgokhoz. De igazán csak a bankjának egészen speciális jellege az oka annak, hogy az állammal összekötöttségben nem áll, különben ez az egy szakember is inkompatibilis volna. Hány ilyen szaktekintély ülhetne a Házban, ha nem léteznék az összeférhetlenségi törvényi! És mennyire hozzáértő emberek döntenék el például a bankkredít, melyre nézve most az igazi szakemberek csak mint megkérdezett szakértők mondhatnak véleményt egy oly bizottságnak, amelyben alig van öt ujuokra való férfi, aki tisztában van a jegybank alapelemeivel.

Az összeférhetlenségi törvény e pusztító hatásait látva, teljesen jogosnak és idővőnek tartjuk a brassói kereskedelmi és iparkamara kezdeményezését az inkompatibilis törvény módosítása érdekében. Az általános választások parlamentjében előreláthatólag a gazdasági érdekek alapján fognak elhelyezkedni a társadalom legkülönbözőbb rétegei. Bevonul majd a törvényhozásba a munkásság is. Egyedül csak a nagypár, a kereskedelem és a hitelügy legenyek kirekesztve továbbra is és csakis az ország legfontosabb gazdasági érdekei maradjanak képviselő nélkül?

Lehetetlen dolog, hogy az a magyar állam, amely az egyik kezével nagyszabású iparfejlesztő politikát akar csinálni, a másik kezével kirekeszti a politika hajlékából, az országgyűlésből, a nagyipar, vállalkozás és pénzügy legjelesebbjeit, azokat, akik a gazdasági politika helyes irányítására elősorban bivatva vannak. (—)

Egy hó közigazgatása.

Udvarhelyvármegye közigazgatási bizottsága 8-ikán tartotta ápril havi ülését Ugron Ákos főispán elnöke mellett. Az ülés megnyitására Ugron Zoltán biz. tag bejelentette a főispánnak, hogy az alispáni jelentéssel kapcsolatosan interpellálni szándékozik, amit elnök csak kivételesen enged meg, mivel — ugymond — a gyűlést megnyitotta. Tárgysorozat rendén először Dr. Paál Árpád h. főjegyző terjesztette elő az alispáni jelentést, melyből kitűnt, hogy márczius hó folyamán a 716 iktatóra érkezett ügydaraból 511 nyert elintézést. A mult ülésen történt interpelláció alapján a megye alapjainak betéti könyvecskét felülvizsgálta és tényleg úgy találta, hogy a Zalogkölcson intézetnél levő egyik alap 40 ezer koronája nem 5, hanem 4¹/₂-kal van kamatoztatva. Az illető intézet is beismerte a tévedést, s a

egy hogy a hadi adó 1785 ben 4.392.911 forint 35 és 9/16 krt tett. 1802-ben az adó 5.000.000 forintra emeltetett. Erdélyben 1712-ben kéz pénzül 155.000 forintot fizettek, 1717-ben már 590.000 forintot szavazott meg a diéta, azonfelül az élelmezés megváltására 132.126 forintot. Ez az adó csak ritkán, nagyon rossz termésű évek után szállott 1/2 millióra le. Ezekhez járult a katonaság zsarolásának állandósága. Azokban a városokban, melyeket mint régi várakat állandó őrség tartott megzálva, a fősízeket magukhoz ragadták a vám, rév, vásárjog egész jövedelmét. Így p. o. Kézdivásárhelytől az ott állomásozó tábornok a maga részére havonta 100 szekér szénát, 100 kőből zabot, 200 szekér szalmát, 25 kőből rostált tiszta búzát, 10 kőből árpát, 1 kőből köleat, 2 mázsa rozost, 3 mérő kelt, répát, petrezselymet, mindon éjjelre 30 gyertyát, minden napra 4 nagy viaszgyertyát, 2 kőből borsót, ugyanannyi loncsét, 10 sertét, 50 ludat, 30 pulykát, 150 tyukot, 40 kacscát, 4 veder vaját. Bár az országgyűlések gyakran tesznek javaslatot a pénzverés dolgában, de azt lényegében mindig királyi jognak tartották. A bányák jövedelme a bécsi központi pénzügyigazgatóság kezelése alatt állott. Törvény szerint ugyan nem, de tényleg kiváltak véve a királyi jövedelem, a hadi adón kívül, az országgyűlések rendelkezése alól. Sóbányákat, a hármicvadokat, vámot, a koronai és kamarai jöszágok jövedelmét az uralkodó magán jövedelmének tekintették. Maga a só körülbelül két millió forintot hozott. Még többet hozott a Bécsből igazgatott arany, ezüst, és rézbányák jövedelme. Kizárólag királyi hatóság volt a posta is. Az országgyűlés csak azt mondotta ki, hogy a posta mesterek magyar nemesek legyenek. Az adó kulcsa maradt továbbra is a porta, de ennek korábbi fogalma egészen megváltozott. 1724-ben, mikor a hadi adót pénzben állapították meg, 5488 1/2 portát számítottak. 1751-ben e szám már 5661 3/4 portára emelkedett, 1791-ben a porták száma 6346 1/2 volt, melyből Magyarországára 6210 3/8 porta, a mai Horvátország, Zágráb, Kőrös, Varasd megyékre 135 1/8 porta esett. Az 1844. országgyűlési irományokban a portáknak száma és megosztása ugyancsak az említett összegben fordul elő. (Folyt. köv.)

visszamonólegos kiigazítás felől intézkedett. Dr. Vá-
lentsik Ferencz kérdésére kijelenti a b. főjegyző,
hogy jövőre nézve intézkedett, miszerint hasonló
tévedések ne történhessenek. A jelentés tudomásul-
vétele után Ugron Zoltán a következő interpellá-
ciót olvassa fel:

Van-e tudomása az alispán urnak, hogy f.
évi február, márczius vagy április hóban egyes
hivatalon kívül álló egyének hivatalos aktákba, de
különösen Damokos volt alispánnak utizámájába
és az utygyokkal összefüggő oszámolásokba be-
tekintést nyertek?

Ezzel kapcsolatban kértem az alispán urtól,
hogy kért-e ez év mostantól visszamondó 3 hónap-
ban valaki engedélyt, hogy levéltári kutatást vé-
gezzen s ha igen, irásban adta-e be és meg-
nyerte-e? Ha igen, hány esetben?

Mint hogy biztos tudomásom van arról, hogy
február 12-ikén ilyen akták némoly egyéneknek le-
véltáron kívül kezökben forogtak, kértem, hogy
történhetett ez?

Különösen kértem, hogy történt-e az azon
iratsomaggal, mely az alispáni sz. 1557—908.
iratot is magába foglalja.

Dr. Paál Árpád válaszul adja, hogy a vizsgá-
latot a főispán tartotta és így neki kötelessége volt
az olkivánt aktákat rendelkezésre bocsátani. Más
részére engedélyt nem adott ki, nem érte ide a
magánügyekben történt engedélyezéseket.

Ugron Zoltán elismeri, hogy a főispánnak joga
volt az akták betekintéséhez, azonban itt másokról
beszélnek. A választ egyébiránt tudomásul veszi és
még egy interpellációt akar felolvasni. Elnök azt
nem engedi meg, mivel szóló csak egy interpellá-
ciót jegyzett be. Ugron Zoltán szerint az elnök
tévedésben van, mivel ő interpellációkat jelentett
be. Elnök az interpelláció előterjesztését megegedi,
miro Ugron Zoltán a következő interpellációt ol-
vassa fel:

Van-e tudomása alispán urnak arról, hogy a
volt alispán ellen 22 roudbéli visszafelés miatt
vizsgálat folyik és hajlandó-e a bizottság tudomá-
sára hozni, mily stádiumban van és hogy milyen
uton került az a belügyminiszteriumba?

Van-e tudomása róla az alispán urnak, hogy
a volt alispán elleni vizsgálatról nem egy dolog
közszájon forog s hogy ehatik ez meg s hogy
cunek tudomására jöbessünk, kérom előterjeszteni
annak a sorrendjét, milyen inciziatívával, milyen
sorrendben, ki által vezetett be a vizsgálat?

Jutott-e a vizsgálat oly messze, hogy abban
illetékelen egyének annak terhelő vagy felmentő
váltórol diskurálhassanak? Mint hogy azonban bizo-
tos tudomásom van arról, hogy ez megtörtént,
kérom a bizottságnak a dolgot olyképpen meg-
világítani, hogy az indiszkréczió elkövetője ellen
megtörölással élhessünk.

Dr. Paál Árpád a megejett vizsgálatról tudomá-
sával bir, azonban annak eredményét nem ismeri,
mivel a vizsgálatot a főispán vitte keresztül, s így
azért az alispánhelyettost felelősségre vonni nem
lehet. Egyébiránt sajnálja, hogy azt Ugron Zoltán
ide behoza, mikor az nem tartozik a közig. biz.
elő. Ugron Zoltán az ilyen ügyek tárgyalását na-
gyon is ide tartozónak sorozza, mivel sajnálatlalt
értesül, hogy a megye közigazgatását közelről érintő
dolgokat a korcsmákban tárgyalnak. Tiltakozik az
ellen, hogy egy hivatalos diszkreczióval kezelendő
ügy aktái közszájon forogjanak; abba illetékelen
egyének betekintést nyerjének. A választ nem veszi
tudomásul. Elnök szükségesnek tartja az ügy meg-
világítására annyit felemlíteni, hogy a vizsgálatot
egy miniszteriumból kikért számvizsgálóval ejtette
meg, s a vizsgálat aktái jelenleg már a miniszteri-
umban vannak s megtörténhetik, hogy fegyelmi tár-
gyát fogják képezni. A vizsgálat névtelen feljelentés
alapján lett bevezetve. Ugron Zoltán úgy látja félre
értették. Szóló nem a vizsgálat bevezetéséért inter-
pellált, hanem azért, hogy annak adatairól szél-
ben-hosszában beszélnek, vagyis a diszkreczió nem
lett betartva. A kérdés foltévésó után a h. főjegyző
válaszát tudomásul vették: Stratzinger Emil, Bara-
bás András, Szobotka Rezső, Kuliszeky Ernő, Sán-
dor Mózes, Kisgyörgy Sándor, Daniel Lajos; a vá-
laszt nem vették tudomásul: Ugron Zoltán, dr. Mezei
Ödön, dr. Válenstik Ferencz, dr. Lengyel József,
gróf Mikos János, Soó Gáspár; tehát a bizottság
egy szó többséggel a választ tudomásul vette. Ugron
Zoltán folytatóli akarja interpellációt, azonban
Elnök megvonja tőle a szót. Mikes János gróf szó-
lásra jelentkezik, Elnök erre sem ad engedélyt,
mire Mikes gróf távozik a teremből.

Barabás András árvaszéki elnök jelentéséből
kitűnt, hogy az árvaszék iktatójára érkezett 1867
ügydaraból 1357 nyert olintézést. Gyámság alatt

12302 egyén van. — Dr. Lengyel József m. főorvos
jelenti, hogy a közegészségügy kedvezőbb volt, mint
az előző hónapban. 229 hevenyfertőző beteg volt
bejelentve, vagyis 83-al kevesebb, mint előzőleg;
ebből meggyógyult 162, meghalt 30. A közkórházban
294 beteget ápolnak, kik közül 17 volt basihagymá-
zos. A városban tifuzos beteg nincsen. Megemlékezik
jelentésében a sorozás eredményéről, melyet rend-
kívül kedvezőnek mond, amennyiben az előállott
2393 egyén 40%-a vált be. Ugron Zoltán a parci-
umnak orvossal való ellátását sürgeti. — Kuliszeky
Ernő tanfelügyelő jelenti, hogy a felmentett tankö-
telesek beiskolázatlása végett intézkedett. Az almási
iskola házilag való felépítésére a gondnokság nem
vállalkozott, s így az újabb halasztást szenvedett.
— Stratzinger Emil pü. igazgató jelentéséből ki-
tűnt, hogy márczius hó folyamán egyes adóban be-
folyt 25399 kor., hadmentességi díjban 293 kor.,
bélyegdíj és jogilletékben 12099 kor., fogyasztási és
italadóban 51366 kor., dohány-jövedékben 41508 K.
Ugron Zoltán intézkedést kér arra nézve, hogy a
kerezatori polg. leányiskola, adóhivatal és városháza
közében a megengedett térfalóagnak belül levő ital-
mérés eltávolításáék. Pü. igazgató az ügy tanulmányo-
zása után ezt kilátásba helyezte.

Szobotka Rezső kir. főmérnök jelentését, mely
szerint úgy az állami, mint törvényhatósági utak
jó állapotban vannak, a fedanyag szállítás biztosítva
van, a gyergyói utvoval munkálatai jövő hóra be-
fejeztetnek, — tudomásul vették. Zonda József fő-
állatorvos jelenti, hogy az állategészségügy ked-
vező volt.

Daniel Lajos közzgazd. előadó jelenti, hogy az
őzi votés jöltelolt, a tavaszi munkálatok megkez-
dettek. Ugron Zoltán megsürgeti a mult évben hozott
azon határozat végrehajtását, mely szerint a község-
ekellő számú apaállattal ellátassanak, ami annyival
is inkább szükséges, mivel vannak községek,
ahol egyáltalán nincs tenyészbika. Indítványozza,
hogy a tehenek számának összeírása végett szigoru
intézkedés történjék. Ezután a kirendeltéggel eljárását
kritizálja, mely a megyei szabályrendeletekkel ellen-
tétben, a tarka marhákat importálja a megyébe.
Daniel Lajos elfogadja az indítványt azzal, hogy a
bizottság írjon fel a miniszterhez, hogy utasítsa a
kirendeltséget a szabályrendeletek betartására. Dr.
Válenstik Ferencz az itt elhangzott azon vádakra,
hogy a vármegyei szabályrendeletek nem respektál-
tataknak, kéri az alispán helyetteat, hogy jövőre nézve
tegyen kijelentést, hogy azoknak érvényt fog sze-
rezni. Dr. Paál Árpád azt készséggel megígéri.
Elnök védelmébe veszi a kirendeltséget, mely e vár-
megyében igenis széleskörű eredménydu akcióit
fejt ki, miért is nem helyeselné, hogy a bizottság a
miniszterhez felírjon, annyival is inkább, mivel
gondja lesz, hogy a kirendeltség a megyei szabály-
rendeletekhez alkalmazkodjék. A bizottság Ugron
Zoltán indítványát elfogadta.

Tárgysorozat rendén Kuliszeky tanfelügyelő
előterjesztette az ág. ev. konzisztorium azon átiratát,
molybon tiltakozik az evang. iskoláknak magyar fel-
irással való ellátásért. A megkeresést azon javaslat-
tal terjeszti elő, hogy a bizottság döntés végett azt
a miniszterhez terjeszse fel. Dr. Válenstik Ferencz
a bizottság korábbi határozatának érvényét szerzendő,
mely a törvényeken alapszik, indítványozza, hogy a
feliratok alkalmazása már most szigoruan elrendel-
tessék. A bizottság egyhangulag ez indítványt elfo-
gadta. Több magántermészetű ügy letárgyalása után
az ülés véget ért.

Egy oszandes évforduló. Április 11-ikét,
amely napot az 1848-iki törvények szentesítésének
emlékeztére nemzeti ünneppé nyilvánított a tör-
vényhozás, a szokott módon ülte meg, azaz hogy
nem ülte meg Székelyudvarhely városban a hivatalos
világ. Egy-két állami épületen trikolorolt lengett a ta-
vaszi hideg szélben, talán nem is dolgoztak, egyéb-
ként künn a polgárság csak úgy végezte dolgát, mint
más közönséges napou. Nemzeti korvánnyunknak
bizonyára lesz gondja rá, hogy a 48 as vívmányok
igazi napja: márczius 15-ike nyilvánítottassék nem-
zeti ünneppé, mert ez a nap van a magyar nemzet
szívében kitörölhetetlen betűkkel beírva s nem a
mondva csinált ünneppé.

Emléket az agyagfalvi rétre! A székely
emlék alap javára adakoztak: Nagysinti főszolgabíró
lucacs Jenő ur márczius 15 én tartott hazafias ünne-
pon begyűlt önkéntes adomány 15 korona, ebből lo-
vonva posta díjra 04 fillért, maradt 14 korona 06
fillér. Blájer Balázs utól a Polgári asztaltársaság

pohárköszöntőkért botolt garasokból 7 koronát, Bod Károly síkei református pap által az egyházközségben márczius 15-én tartott bazafus ünnepen gyűlt adományból 2 koronát, Becsek Aladár úrtól, a helybeli szent-Ferenczrendi zárda főnök P. György ur adományára 40 kor. 37 fillér. Összesen 64 kor. 33 f., valamint a már későbbben begyűlt összeg 1907. évi kamata 275 kor. 82 fillér, összesen 340 kor. 15 f. Az alap összegre jelenleg tesz 6801 koronát 21 fillér. Fogadják a nemeszivi adakozók bazafus adományukért a végrehajtó bizottság hálás köszönötét. Forontzi János, végrh. biz. pénztárnok.

Szent Antal estély. A Szent Antal társaság folyó hó 5-én tartotta ezen évad utolsó előtti estélyét. Rendezték: Szabeny Antalné, Szenpétery Ferenczné és Zimny Ferenczné, kiknek sok fáradozással sikerült egy reudkívül fényes estélyt összehozni. *Hargita Bea, Dolny Etuska, Göltner Béla, Németh Ernő és Nose Géza* egy kedves vigjátékot adtak elő sok kedvességgel. Azután P. *Trefán* Loonard kolozsvári bazfőnök igen sikerült szabadelőadást tartott a babonáról. *Flórián* Margit sikerült szavalata után *Szabó Ernő* nagy tetszés mellett hogedült pár népdalt. Az estélyt a női kar kedves éneke zárta be.

Az erdélyi református egyházkerület közgyűlése. Az erdélyi református egyházkerület hétfőn kezdte meg nagyfontosságú közgyűlését, melynek legjelentősebb tárgyai *Kenessey Béla* püspök beiktatása és az egyházkerületi főjegyzői állás betöltése volt. A közgyűlést *Kenessey* püspök magas szárnyalása imája nyitotta meg, mely után *Bánffy Dezső* báró főgondnok beszéde következett. Fél 11 órakor *Bartok* György elhunyt püspök emlékére gyászünnepe volt, hol *Kenessey* püspök imája után *Nagy Károly* theologiai tanár mondott gyönyörű emlékbeszédet. A közgyűlésre a tárgysorozat fontosságánál fogva szokatlanul nagy számban jöttek össze az egyházkerület tagjai. A gyászünnepeken képviseltették magukat: *Apponyi Albert* gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter *Bánffy Miklós* gróf főispánnal, a görög keleti egyház, a hadsereg, a Dunamelléki egyházkerület *Baksay* Sándor püspökkel és több taggal, a dunántúli egyházkerület *Antal* Gábor püspökkel és *Tisza* István gróf főgondnokkal a tiszántúli egyházkerület, a bányai ágostai és az erdélyi szécs lutheránus egyház. Az egyházkerületi főjegyző választás kedden délután folyt le nagy izgatottság között. Négy jelölt volt és pedig: *Nagy Károly, Bodor János, Vásárhelyi Boldizsár és Pokoly József.* A választásból *Nagy Károly* került ki győztesen 96 szavazattal. *Bodor János* 36, *Vásárhelyi Boldizsár* 10, *Pokoly József* 8 szavazatot kaptak. A püspök beiktatás szerdán délelőtt folyt le nagy ünnepségek között.

Bucsu. A következő sorok közlésére kértünk föl: Székelykeresztra való átköltözésem alkalmából ez uton mondunk bucsut számos jó barátainknak és köszönjük a n. é. közönség becses támogatását. *Dr. Kovács Géza* és családja.

Apponyi a tanoncokért. *Apponyi Albert* gróf közoktatásügyi miniszter az iparostanoncok szakszerű kiképzetésének fokozására időtit akcióját most egy újabb üdvös rendelettel folytatja. A miniszter a *rajzban kiváló előmenetelt* tett tanulók részére az összes iparostanonc iskoláknak a folyó iskolai évre 50—50 korona összeget engedélyez olyképpen, hogy ezen összeg egy-egy tanulónak jutalmidj gyanánt adassék ki. Az iskolalátogatásban szorgalmas és jó magaviseletben kitűnt tanulók jutalmazására a folyó iskolai évre 50—50 korona adandó egy-egy tanulónak.

Alispáni jelentés 1907-ről. Az alispáni jelentés a modernbb felfogás szerinti hivatali ügyvitelbe ha talán nem is talál már bele, azért semmi esetre sem mondható fölöslegesnek. Talán nem ügyvitelszerű, mert a tisztviselői működés, különösen a közigazgatásban nem zárt ajtók mögött, de minden vonatkozásában a nagy nyilvánosság előtt él s így annak részletes és gyűjtmenyes ismertetésével talán eddig nem tudott adatok nem kerülnek napfényre, — mindennek dacára kiváló fontosságú, mivel a szétosztott adatok egybefoglalása után áll elő az a kép, melyben az irányelvek, feladatok mikénti feloldása kidomborodik. Udvarhelyvármegye 1907. évi közigazgatási állapotáról egy vaskos kötetben számol be *Dr. Pál Árpád* helyettesített főjegyző, melyben a legaprólékosabb részletekig, a valóságunk megfelelőleg bemutatja és hű képét adja közigazgatásunk egy évi történetének. A jelentésből kétségtelenül megállapíthatjuk, hogy a munka minden vonalon megkezdett és megállapíthatjuk a fokozatos előrehaladást végig az egész vonalon. A jelentés az egyes miniszteriumok ügyköre szorint huszonkét fojotzotban foglalja össze az év munkásságát és bizonyítja be azt, hogy közigazgatásunk mindou egyes ágazatában népünk érdekeit van hitvatva előmozdítani, melyben jó segítő társakat bir a Székelyföldi kirodoltségekben, a Gazdasági egyesületekben és az Iparfejlesztő bizottságban. A jelentéssel kapcsolatosan megjelent *Barabás* András érsvászéki elnök jelentése is, mely az érsvászéki széleskörű szép tövékenységét mutatja be. A jelentést a törvényhatósági bizottsági tagoknak már megküldötték és tárgyalása a 15-iki közgyűlésre van kitűzve.

Halálözve. Egy derék, puritán ember hunyta lo szomott. *Szabó* Dániel nyug. városi számvéző életének 71-ik évében f. hó 6-ikán, hosszas szenvedés után elhunyt. A megbolgogultat 9-én temették el a református sírkertbe általánosan nagy részvét mellett. Halálát *Károly* és *Gyula* gyermekei családjaikkal gyászolják. Nyugodjék csendesen.

Elintézett ügy. Ugron Zoltán a lap hasábjain igazságok és tévedések czim alatt megjelent cikkekben többek közt a következő passzus foglaltatik: „Tévedés, hogy én a főispánt azért akarom megbuktatni, hogy a megye élére kerüljek... nekem keserves volna azt tisztázni, hogy a főszolgabíró a tenyésztesre alkalmatlan bikát egész vagy fél kompona turóért bélyegezteti-e be?” — Ezen kitételért a főszolgabírák *Ugron Zoltán*ól magyarázatot kértek, ki a hír forrásául *Hinléder* Ernő nevezte meg. Ez alapján *Dr. Demeter Lőrincz* Hinléder Ernőhöz fordult, ki a következő *Demeter Lőrincz*hez intézett levéllel magyarázta ki az ügyot: Tisztelt Barátom! Rozzám intézett szives kérésedre tisztelettel értesítek arról, hogy azon ominózus snjt historiával, melyet *Ugron Zoltán* úr cikkében felemlit és melynek nyilvánosságra hozatalát nekem imputánja, téged érteni nem akartalak és az nem reud vonatkozik. Az egész eset abból áll, hogy *Ugron Zoltán* úr előtt a vármegyéről beszélgetve a következő kijelentést tettem: „Jellemző az embereknek a közigazgatásról való gondolkodására nézve az, hogy az egyik községben a közbirtokosság a főszolgabírónak egy kompona sajtot szavazott meg azért, hogy kislejtezett bikájukat tenyész képesek nyilvánítsa és arról birtokossági jegyzőkönyvot vettek fel.” Ezen esetot. Lőkodból hallottam. Miután arról azó sem volt, hogy a megszavazott sajtot az illető főszolgabíró átvette-e vagy sem, sőt arról sem, hogy a főszolgabírónak arról tudomása volt-e avagy sem, onnélfogva ezen kijelentés által egyik főszolgabíró sincs meggyanusitva. Mindez egyébként bizalmas beszélgetés közben jött szóba. Öszinte tisztelettel készséges hived *Dr. Hinléder* Ernő.

A gazdák nem ülnek fel. Az irigy konkurrenczia ugylátszik sommitól sem riad vissza, csak hogy elhitesse a gazdákkal, mintha a nem impregnált répamag ép o'y jó és kimagasló értékű volna, mint a *Maulner* Odón udvari magkereskedő által kizárolagosan forgalmazott impregnált répamag. Természetesen ez hiábavaló erőlködés, hiszen azon gazdákat, kik már impregnált répamagot vettek se fol nem ültetik, se attol többé el nem tántorítják: lévén *egyedül* hivatalok arra, hogy véleményét formáljanak. É, mert o vélemények rendkívül kedvezőek, a konkurrenczia elég vak és vakmerő, hogy magát tolja fel bírónak, mintha bizony a dolikvens itélkezhetne a bíró fölött! Valóban a legfőbb ideje, hogy a konkurrenczia ily féktelen olfajulása ellen a földművelési miniszter a legsürgősében gondoskodjék a tisztességtelen versenyről szóló törvény megalkotásával.

Tűz. Tegnap reggel könnyen végzetessé válható tűz támadt a Kossuth-utcában, mely azonban szerencsére a vizes időnek, mindössze egy házat hamvasztott el. A tűz a Kossuth-utcában levő Koronkay-féle telek közepén álló és az utcára kirugó földszintes faépület középső szobájában támadt. Ez épületben *Burghardt* Gyula és Társa műasztalos-gyára van, melyet csak most rendeztek be ujonnan, szereltek fel a mesterséghez megkivántató új szerszámokkal. A tűz hat óra előtt valamivel keletkezett, talán akkor, amidőn a tanonc tűzet rakott. Egy kipattanó szikrától a szobában levő gyaluforgács tűzet fogott, s a következő pillanatban már az egész szoba, a tetőzet lángokba állott; az épület menthetetlen volt. A műhely berendezéséből mondhatni sommit sem lehetett megmenteni, a ivel a száraz fenyőanyag, mint a szin, szurok gyuladt meg és terjedt a tűz a szobában hitetetlen gyorsasággal tárgyról-tárgyra, s a tulajdonos testvére, ki egy s más dolgát szerette volna magának megmenteni, már csak égési sebekkel boritva menekülhetett ki a láng és füst tengerből. A szomszédok munkája csak arra terjedt ki, hogy saját zwiudelylyol fedett, azonban átázott házukat oltalmazták az átszapo lángnyelvektől. Ez sikerült

is, s így a megérkezett tűzoltók feladata csak az volt, hogy az égő gorenadák oltogassák, ami két órai munkával sikerült is. A ház biztosítva volt, s az elégett műhely egy része is megtérül biztosítás által.

Kivonat a hiv. lapból. Kórhöz szörványoson fellépett Atyha község állományában. — Lépfene szörványoson fellépett Fiafalva község szarvasmarha állományában. — Sortévesz szörványoson fellépett Fiafalva községben. — Veszottség fellépett Székelyudvarhely város obállományában. — Egy szürkés szőrű 8 éves tohen, mely még márczius 22-én a helybeli vásáron városfalvi *Jakab* Ferencztől lett megvásárolva *Orbán* Dénes helybeli mészáros udvaráról eltévedt. — *Orbán* Dénes mészárosnak 1 drb 5 éves szürke szőrű, fekete farku, fekete adrényű herét lova Héjjasfalva és Keresztur közt oltévedt. — Márczius hó 21-én az orkei vicinális ut 12. kilométer szakaszán 1 zsák zab találtatott. Igazoltt tulajdonosa a községi bírónál átveheti.

Teniszpályák bérbeadása. A Korcolyalegylet választmánya mult vasárnap tartott ülésében úgy határozott, hogy a tulajdonát képező és a sétatér mellett levő két tenisz-pályáját a folyó évre is bérbeadja. Az egyesület elnöksége ezuton kéri az érdeklődőket, hogy ajánlatukat *Becsek* Aladár egyesületi titkárhoz sziveskedjonok beadni. A bérösszeg a mult évben pályánkért 200 korona volt.

Kiss szerencsése nagy! Köztudomásu, hogy a m. kir. ösztályosrajtók tervezete a legkedvezőbb nyeresi esélyeket nyújtja. Nagy nyoremények mellett számos kisebb nyoremények vannak és különösen az, hogy a foie a kibocsájtott sorsjegyeknek — tehát minden másolík — nyer, az oka, hogy a nagyközönség minden rétege kipróbálja szerencsését. Ezer és ezer ember lett ily uton szegényből gazdagga. Az ösztályosrajtók legutóbb megjelent leírását érdeklődőknek ingyen és bérmentou küldjük meg. Az új sorsjáték I. ösztályának húzása május 21. és 23-án lesz. Tegyen szerencsésíreltet és vásároljon sorsjegyet az előnyösen ismert *Kiss bankházában* (Budapest, Kossuth Lajos utca 13), mert pontosan és lelkiismeretesen szolgálja ki vevőit és mert *Kiss* szerencsése nagy!

KÖZGAZDASÁG.

Az udvarhelyvármegyei Gazdasági Egyesület f. hó 16-án d. e. 8 órakor *Szabó* István birtokán eke-versenyt rendez. — Ennek végeztével délelőtt 11 órakor tartja meg *Ugron* Ákos elnökléttel közgyűlést a vármegyeház kistermében, melynek tárgysorozata a következő: 1. Elnöki megnyitó. 2. Titkári jelentés. 3. A számvizsgáló bizottság jelentése. 4. Jelentés az eke-verseny eredményéről. 5. Azon indítványok tárgyalása, melyek a közgyűlést megelőzőleg 4 nappal írásban beadattak.

Kiadja: *Becsek D. Fia* könyvnyomdája.

Szám 2306—1908. sig.

Hirdetmény.

Székelyudvarhely város tanácsa közhírré teszi, miszerint a *Báró Orbán* Balázs utcában a vám mellett *Gyarmathi* József féle telek házzal együtt 1908. évi április hó 13-án d. e. 8 órakor a városi tanácsban megtartandó nyilvános árverésen bérbe adatik.

Gotthárd János, polgármester.

Kiadó lakás. Székelyudvarhelyt, a *Kornis*-utca 7. sz. alatt épült új emeletes ház emeleti része, mely áll három szép szobából és ahhoz tartozó összes mellékhelyiségekből, f. évi ápril hó 24-től kiadó.

A lakás villanyvillágításra van berendezve, villanyos égőkkel teljesen felszerelve, a szobák kifestve és jó kályhákkal ellátva.

Értekezhetni *Dr. Váró* Géza ügyvédnél.

Eladó a vasuti állomással szemben, igen élénk forgalmi helyen egy 250 □ öl területű **belső telek.** Értekezhetni *Nagy* Ferencz tulajdonossal Várutca 3 sz.

Eladó ház. *Bethlen*-u. 7. sz. alatti kőház szobákban **eladó**

Egy Kasszirnö azonnali belépésre felvételik.

Czím a kiadóhivatalban.

Sz. 2768—908. tkvi.

Árverési hirdményi kivonat.

A székelyudvarhelyi kir. törvényszék, mint telek-könyvi hatóság részéről közhírré tétetik, miszerint Simóni Károly végrehajthatónak, Csonta László végrehajtható elleni ügyében Csonta Lászlóné ké-szedelmes árverési vevő ellen, lefizetett bánatpénzének elvezetése mellett, az 1881. évi LX. t. cz. 185. §-a értelmében a végrehajtási árverés 500 kor. és 28 kor. 30 fill. eddigi és jelen kérésért 10 koronában megállapított, valamint még felmerülhetők költségek kielégítése végett elrendeltek a ennél fogva a szé-kelyudvarhelyi kir. törvényszék területén levő és a felsősófalvi 561. sz. tjkben A+ 932. hrsz. fekvő 291 k. 58 f. 1652/1. 1739/1. 1710/1. hrsz. 293 k. 72 f. 2570. 2880. 2811. hrsz. 22 k. 03 f. 2637/1. 2697/1. hrsz. 77 k. 90 f. 3031/3. hrsz. 44 k. 02 f. 3107/1. hrsz. 44 k. 47 f. 3381/1. hrsz. 133 k. 21 f. 6728. 88 k. 7734/1. 7736/1. hrsz. 158 k. 41 f. külön te-lekkönyvi jóság testenként az 1908. évi április hó 23-ik napján d. e. 9 órakor Felsősófalva községhá-zánál megtartandó nyilvános árverésen a következő feltételek mellett fognak eladatni.

1. Kikiáltási ár a fennebbi becscr, azonban a fent körülírt ingatlanok ezen a határnapon a becs-áron alól nem fognak eladatni.

2. Árverezni kívánók, utóajánlatot tevő kivé-telével, tartoznak az ingatlanok becscrának 10 szá-zalékát készpénzben vagy óvadékképes értékpapirban a kikiáltott kezébe letenni.

3. Vevő köteles a vételért két egyenlő részlet-ben és pedig az első részletet az árverés napjától számitandó 30 nap alatt, a második részletet ugyan-azon naptól számitott 60 nap alatt, minden egyes vételári részlet után az árverés napjától számitandó 6% kamatokkal együtt az 1881. évi 39625. szám alatt a bírói letétek kezelése tárgyában kiadott igaz-ságügyminiszteri rendeletben meghatározott módo-zatok mellett a székelyudvarhelyi m. kir. adó mint letét hivatalhoz megfizetni.

A kir. törvényszék mint tkvi hatóság.

Székelyudvarhely, 1908. február 29. én.

Graffius, kir. törvénzéki egyes bíró.

Hirdetmény.

Közhírré teszem, hogy a folyó év április 1-től kezd-ve, fűrésztelepe-men felyagott bükk tűzifa kapható, melynek ára, házhoz szállítva, kocsinként 10 korona.

Székelyudvarhely, 1908. évi márczius hó 26.

FÁBIÁN JÓZSEF.

Sz. 7757—907.

kg.

Hirdetmény.

Székelyudvarhely város tanácsa közhírré teszi, hogy a város tulajdonát képező régi Ser-téspiác a város képv. testületének 56—1906. számu határozata folytán lakó telkekre osztva folyó évi **ápril 16-án** d. e. 10 órakor a város tanács nagytermében megtartandó nyilvános ár-verésen örök áron el fog adatni. Árverezni szán-dékozók kötelesek egyes telkek kikiáltási árának 10%-át bánatpénzül az árverezést vezető tiszt-viselő kezébe letenni. Az árverezési feltételek, valamint az egyes telkek téruagsága és kikiál-tási ára a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Székelyudvarhely város tanácsa, 1908. márczius 31. **Gothárd János,** polgármester.

A verseny-szabóságához!

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomá-sára hozni, hogy

legjobb szabású férfi-öltönyöket

jutánros áron készítek; ez annál is inkább módosó-ban áll, mivel az uridivat-szabást a budapesti els szabászati intézetben tanultam, miről hiteles okmá-nyom is van. Kézpérszűzítés mellett 36, 50 és 60 koronáért a legfinomabb öltönyöket készítem.

Felkérem ezuton a n. é. közönséget, hogy cé-gemet szives pártfogásban részesítsék, és én jutányos árralimmal és jó munkával törekedni fogok a bizalmat minden tekintetben kiérdemelni. Kiváló üzlettel!

MARKÓ ISTVÁN URI DIVAT-SZABÓ ÉS EGYENRUHA-KESZÍTŐ

Kossuth Lajos utczu 9. szám alatt.

Sz. 1933—1908.

szb.

Pályázati hirdetmény.

Udvarhelyvármegye székelykereszturi járásában Rugonfalva, Betfalva, Nagykedo és Kiskede községekből álló rugonfalvi körjegyzői állás lemondás folytán megüresedett. Ezen állásra pályá-zatot hirdetek.

Felhívom mindazokat, kik ezen állásra pályázni óhajtanak, hogy az 1883. évi I. t.-cz. 6. §-a, illetőleg az 1900. évi XX. t.-cz. 3. §-ában körülírt minősítésüket a eddigi alkalmaztatá-sukat igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérvényüket hivatalomhoz **folyó évi április hó 28-ikának déli 12 órájáig** annál is inkább adják be, mert a később érkezetteket figyelembe veonni nem fogom.

Az állással járó javadalmazás:

Rendes fizetés	1600— kor.
Irodai átalány	131-87 " "
Napi díj és uti átalány	138— " "
Lakbér	200— " "

A választáat folyó évi **április 30-án** délelőtt 11 órakor Rugonfalva községházánál fogom megtartani.

Székelykeresztur, 1908. márczius 31-én.

Gálffy Kálmán, főszolgabíró

Legjobb szepítoszser! Hölgyek részére nélkülözhe-tetlen!

A szépség

elérésére, tökletesi-tésére és fentartá-sára

legkínzóbb és legbizto-nabb vegytiszta, sem biganyt, sem olmot nem tartalmazó, tel-jesen ártalmatlan zsejrmotes készít-mény a

MARGIT

Ezen világbíró arczke-nőca eltá-volít szep lőt, májfoltot, pat-tanást, mitez-szert és más minden bőrbajt, ránczokat, himlő-belyeket is, az arczot simává és odvé teszi.

Ára: kis tégely 1 k., nagy 2 k., Margit hölgyor (3-folo szobon) 1.20 k., Margit-szap pan 70 fill., Margit fogpép 1 kor., Margit arczvíz 1 kor.

Földes Kelemen gyógyszer., Arad.

Kapható Székelyudvarhelyen: Kocz Armin, Solyomay János, Székelykereszturon Baumgartner János gyógyszerészeknél.

Csodás, gyors és biztos hatású.

Törv. védve.

Óvakodjunk utánzatoktól!

A szombatfalvi vámmal szemben, közvetlenül az aszfalt mellett 200—400 kvői területű **háztelkek** eladók — Részletes felvilágosi-tást ad Dr Szöllösi Ödön ügyvéd.

NOXIN

A LEGJOBB CIPŐ-KRÉM

NOXIN

Minden jobb üzletben kapható. **KOCSISJÉGER TESTVÉREK BUDAPEST**

Fiók-üzlet megnyitás!

Fazekas Testvérek

Villamos világítás berendezési vállalat

Segesvári első műszaki berendezési vállalata.

Van szerencsénk tudomására hozni, hogy f. évi április elején a székelyudvarhelyi piacon egy **villamos világítás berendezési fióküzletet** nyitunk és kérjük a t. közönséget saját érdekében, hogy ott-létünket bővárni sziveskodjék Előre is biztosítjuk a **legjobb, pontos, szakértő** és lehetőleg **leg-olesőbb** kiszolgálást. Bátorkodunk b. figyelmébe ajánlani, hogy **duson felszerelt gyári u. m. saját készítményű csillárokat nagy választékban raktaron fogunk tartani. — A nálunk vásárolt csillárok teljesen felszerelve értetődnek.** Becses figyelmébe ajánljuk még, ahol a villamvilágítási vezeték már be van vezetve, szabadságában áll mindenkinek az égőtestek v. **csillárokat nálunk is bevásárolni, amit teljesen üzemenképes állapotba felszere-lünk.** Becses pártfogást kérve, maradtunk kiváló tisztelettel

FAZEKAS TESTVÉREK Segesvár.